

**İSLAM RESİM SANATINDA
HZ. ZEKERİYYÂ VE
HZ. YAHYÂ TASVİRLERİ**

**Hayrunnisa TURAN
Elif ARSLANOĞLU**

© Copyright 2020

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

*Kapak Resmi "Ankara Etnografya Müzesi, Besim Atalay 573 numarada kayıtlı Hadikatü's-Süedâ nüshasının 41 a varak numaralı minyatürü" dür.

ISBN

978-605-258-818-5

Kitap Adı

İslam Resim Sanatında Hz. Zekeriyyâ ve Hz. Yahyâ Tasvirleri

Yazarlar

Hayrunnisa TURAN
Elif ARSLANOĞLU

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

25465

Baskı ve Cilt

Göktuğ Ofset

Bisac Code

ART015000

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

Önsöz	v
Kısaltmalar	vii
Giriş	1

1. BÖLÜM

Hz. Zekeriyyâ ve Hz. Yahyâ'nın Hayatı	7
1.1. Yahudilik'te ve Tevrat'ta Hz. Zekeriyyâ ile Hz. Yahyâ	7
1.2. Hıristiyanlık'ta ve İncil'de Hz. Zekeriyyâ ile Hz. Yahyâ	12
1.3. İslamiyet'te Hz. Zekeriyyâ ile Hz. Yahyâ	24
1.3.1. Kur'an-ı Kerim'de Hz. Zekeriyyâ ile Hz. Yahyâ	24
1.3.2. Hadislerde Hz. Zekeriyyâ ile Hz. Yahyâ	27
1.3.3. İslam Kaynaklarında Hz. Zekeriyyâ ile Hz. Yahyâ	28

2. BÖLÜM

Hz. Zekeriyyâ ve Hz. Yahyâ Tasvirlerinin Yer Aldığı Eserler	53
2.1. Kısasü'l-Enbiyâ Nüshaları	53
2.2. Silsilenâme Nüshaları	55
2.3. Hadîkatü's-Süedâ Nüshaları	57
2.4. Zübdetü't-Tevârih Nüshaları	59
2.5. Ahvâl-i Kiyâmet Nüshaları	61
2.6. Falnâme Nüshaları	63
2.7. Âsârü'l-Bâkiye Nüshaları	65
2.8. Mi'râcnâme Nüshası	66
2.9. Siyer-i Nebî Nüshası	68

3. BÖLÜM

Konularına Göre Hz. Zekeriyyâ ve Hz. Yahyâ Tasvirleri	71
3.1. Hz. Zekeriyyâ'nın Şehâdeti.....	71
3.2. Soyağacına Göre Hz. Zekeriyyâ ve Hz. Yahyâ Portreleri.....	76
3.3. Kıyamet Sonrası Hz. Muhammed'in Sağ Yanında Kurulmuş Kürsülerden Birinde Oturan Hz. Zekeriyyâ.....	78
3.4. Hz. Yahyâ'nın Hz. İsa'yı Vaftiz Etmesi.....	79
3.5. Hz. Yahyâ'nın Doğduktan Sonra Melekler Tarafından Gökyüzüne Taşınması.....	81
3.6. Hz. Yahyâ'nın Cübbesi Üzerindeki Kelime-i Tevhid'i Yahudilerin Görmesi.....	82
3.7. Mi'râc Esnasında Hz. Muhammed'in Hz. Zekeriyyâ ve Hz. Yahyâ ile Karşılaşması.....	86
3.8. Hz. Meryem'in Hz. İsa'yı Doğurmasının Ardından Hz. Zekeriyyâ'nın Kavmiyle Tartışması.....	87
3.9. Dağda İnzivaya Çekilmiş Hz. Yahyâ'yı Ağlar Vaziyette Bulan Annesinin Teskin Etmesi	89
Katalog	91
Değerlendirme ve Sonuç	197
Kaynakça.....	207
Resimlerin Kaynakçası.....	213

ÖNSÖZ

Bu kitabın sebep-i telifi Hz. Peygamber'in "Şehid oğlu şehid" buyurduğu rivayet edilen Hz. Yahyâ ile ismi daima kendisiyle anılan babası Hz. Zekerîyyâ'ya dair malumatın, İslâm sanatına nasıl yansıdığını acizane ortaya koyma girişiminden ibarettir. Şahsım adına, il kez *Hadikatü's-Süedâ* minyatürleri hakkındaki tez çalışması esnasında şekillenen bu konu, öncelikle bir tez konusu olarak düşünülmüşse de vazgeçilmiş ve nihayetinde kitap halinde yayınlanmasına karar verilmiştir. Şayet bu karar neticesinde ortaya konmuş çalışma ile minyatür alanındaki araştırmalara bir nebze olsun katkıda bulunabilirsek bahtiyar olurum. Hayatları boyunca çeşitli imtihanlara tabi tutulduğu bilinen peygamberlerin, başlarından geçen ibretlik hadiselerle ilgili minyatürler farklı dönemlerde çeşitli eserlere konu olmuştur. Ancak Hz. Zekerîyyâ'nın şehit edilmesiyle sonuçlanan imtihan, hadisenin gerçekleşme şekli ve resme yansımaları açısından sıra dışı bir durum arz etmektedir. Bir dönem musavvirlerin ilgi odağı haline geldiği anlaşılan Hz. Zekerîyyâ'nın şehit edilmesi meselesine dair çok sayıda minyatürün yanı sıra, Hz. Yahyâ'ya küçük yaşta bahşedilmiş hikmeti yansıttığı düşünülen daha az sayıdaki minyatürler ve bunlara ilişkin veriler kapsamlı biçimde sunulmaya çalışılmıştır. Minyatürlerdeki sıklıkla tekrar eden ikonografik unsurlara yönelik tahliller çeşitli kaynaklar ışığında gerçekleştirilmiştir. İlgili materyallerin temininden, yorumlanıp değerlendirilme sürecine değin kitabın tüm oluşum aşamasında sabırla daima yanımda olan aileme müteşekkirim. Tevfike mazhar gayretleri peygamberler göstermiş, nakkaşlar bunları resmetmiş bizlere de sadece okumak ve ibret almak düşmüştür.

Hayrunnisa TURAN
Samsun/ Şubat 2020

Ebu Hureyre (ra)'den rivayet edildiğine göre, Rasûlullah (sav) şöyle buyurdu: “İnsanoğlu öldüğü zaman, bütün amellerinin sevabı da sona erer. Şu üç şey bundan müstesnadır: Sadaka-i câriye, istifade edilen ilim, kendisine dua eden hayırlı evlat.” Bu kitap kendi adıma hadis içindeki sevabı devamlı olan ikinci salih amel için oluşturulmuştur. Gayretimiz kendisinden insanların sürekli faydalanacakları bir ilmin içinde bulunmaktır. Çalışmamızda Yahudi toplumu tarafından katledilmiş baba oğul iki peygamberin hayatlarının ve şehâdetlerinin minyatüre yansımaları anlatılmaktadır. Bu kitabın oluşumunda, isminden içeriğine kadar gösterdiği sonsuz çabadan dolayı değerli hocam Hayrunnisa Turan'a ve çalışma esnasında duaları ile her zaman yanımda olan evlatlarım Saliha, Hilal, Berat ve Berfin'e teşekkürü borç bilirim. Aguşunu açmış bekleyen peygambere yürüyen tüm şehitlerimize selam ve dua ile...

Elif ARSLANOĞLU
Samsun/ Şubat 2020

KISALTMALAR

AEM	Ankara Etnografya Müzesi
BSB	Berlin Staatsbibliothek
DCBL	Dublin Chester Beatty Library
DMA	Dallas Museum of Art
DSLUB	Dresden Sächsische Landesbibliothek-Staats- und Universitätsbibliothek
EUL	Edinburgh University Library
KC	Keir Collection
KMM	Konya Mevlânâ Müzesi
LACMA	Los Angeles County Museum of Art
LBL	Londra British Library
NYBM	New York Brooklyn Museum
NYCU	New York Colombia University
NYPL	New York Public Library
PBN	Paris Bibliothèque Nationale
PFL	Philadelphia-Free Library
PSÖK	Paris Soustiel Özel Koleksiyonu
RMV	Rotterdam Museum Volkenkunde
SCMNL	Sofia Cyril and Methodius National Library
SK	İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi
SSC	Sotheby's Sales Catalogue
TIEM	Türk İslam Eserleri Müzesi

TSMK	Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi
VGMA	Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi
VNB	Viyana National Bibliothek
WAM	Worcester Art Museum

KAYNAKÇA

- Acâyibü'l-Mahlûkât ve Garâyibü'l-Mevcûdât (İnceleme-Tıpkıbasım)*, Günay Kut (Haz.), Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 2012.
- AHMET CEVDET PAŞA, *Peygamberler ve Halifeler Tarihi*, c. 1, Çelik Yayınevi, İstanbul, 2016.
- Ahvâl-i Kiyâmet*, Berlin Staatsbibliothek, Ms. Or. Oct. 1596.
- Ahvâl-i Kiyâmet*, Süleymaniye Kütüphanesi, Hafid Efendi 139.
- AKINCI, Ahmet Cemil, *Hız. Yahya*, Bahar Yayınları, İstanbul, 2005.
- AKINCI, Ahmet Cemil, *Hız. Zekerîyya*, Bahar Yayınları, İstanbul, 2005.
- AL-ANI, Salsal Muhammad, "The Early Representations of The Prophet Muhammad with Special Reference to The Mi'raj Scenes", c. 1, *Doktora Tezi*, University of Edinburgh, 1979, s. 180.
- AMARU, Betsy H., "The Killing of the Prophets: Unraveling a Midrash", *Hebrew Union College Annual*, vol. 54, 1983, ss. 155, 170, 171.
- AND, Metin, *Minyatürlerle Osmanlı-İslâm Mitologyası*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2008.
- AND, Metin, *Osmanlı Tasvir Sanatları: 1 Minyatür*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2002.
- AND, Metin, *Ritüelden Drama Kerbelâ-Muharrem-Ta'ziye*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2012.
- ATASOY, Nurhan, ÇAĞMAN, Filiz, *Turkish Miniature Painting*, Publications of the R.C.D. Cultural Institute, İstanbul, 1974.
- AYDIN, Mahmut, "Yahyâ", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, c. 43, İstanbul, 2013, ss. 232, 233.
- AYDIN, Mahmut, "Zekerîyyâ", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, c. 44, İstanbul, 2013, s. 210.
- BAĞCI, S., ÇAĞMAN, F., RENDA, G., TANINDI, Z., *Osmanlı Resim Sanatı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2012.
- BAĞCI, Serpil, "Old Images for New Texts and Contexts: Wandering Images in Islamic Book Painting", *Muqarnas*, vol. 21, Brill, 2004, ss. 23, 24.
- BARRY, Michael, *Figurative Art in Medieval Islam and the Riddle of Bihzâd of Herât (1465-1535)*, Flammarion, Paris, 2004.
- BAŞ, Mustafa, *İslam Yahudilik ve Hristiyanlık'ta Hz. Zekerîya (Serapiona Göre Hz. Yahya'nın Hayatı)*, Kitâbi Yayınları, İstanbul, 2018.
- BAYRAM, Sadi, "Ankara Etnoğrafya Müzesi'nde Bulunan Silsile-Nâme", *Vakıflar Dergisi*, S. 28, 2004, s. 318.

- BAYRAM, Sadi, “Musavvir Hüseyin Tarafından Minyatürleri Yapılan ve Halen Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde Muhafaza Edilen Silsile-nâme”, *Vakıflar Dergisi*, S. 13, 1981, s. 253.
- BAYRAM, Sadi, “Silsile-nâmeler ve İrlanda-Dublin, Chester Beatty Library’de Bulunan 1598 Tarihli Zübdetü’t-Tevarih”, *Vakıflar Dergisi*, 1994, S. 24, s. 75.
- BEZİRCİ, Fatmanur, “Kitab-ı Mukaddes ve Kur’an-ı Kerim’e Göre Hz. Zekerîya”, *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2010, ss. 13, 14, 18, 19, 27, 28.
- BİRÜNÎ, *El-Âsârü’l-Bâkiye*, D. Ahsen Batur (çev.), Selenge Yayınları, İstanbul, 2011.
- BLAIR, Sheila S., “The Development of the Illustrated Book in Iran”, *Muqarnas*, vol. 10, Brill, 1993, s. 267.
- BLANK, Shaldon H., “The Death of Zechariah in Rabbinic Literature”, *Hebrew Union College Annual*, vol. 12/13, 1937-1938, s. 338.
- BROSH, Na’ama, MILSTEIN, Rachel, *Biblical Stories in Islamic Painting*, Sabinsky Press Ltd., Tel Aviv, 1992.
- ÇAĞMAN, Filiz, “XVI. Yüzyıl Sonlarında Mevlevî Dergâhlarında Gelişen Bir Minyatür Okulu”, *I. Milletlerarası Türkoloji Kongresi Bildiri Özetleri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1973, s. 26.
- ÇELİK, Nihal, “Ahvâl-i Kiyâmet (Metin-Çeviri)”, *Yüksek Lisans Tezi*, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019, s. 1.
- DÂVUD, Abdulahad, *Tevrat ve İncil’e Göre Hz. Muhammed*, Nusret Çam (çev.), Nil Yayınları, İzmir, 1992.
- DAVUDOĞLU, Ahmed, *Sahih-i Müslim Tercemesi ve Şerhi*, c. 10, Sönmez Neşriyat A.Ş. Yayınları, İstanbul.
- DAVUDOĞLU, Ahmed, *Sahih-i Müslim Tercemesi ve Şerhi*, c. 2, Sönmez Neşriyat A.Ş. Yayınları, İstanbul.
- DAVUDOĞLU, Ahmed, *Sahih-i Müslim Tercemesi ve Şerhi*, c. 9, Sönmez Neşriyat A.Ş. Yayınları, İstanbul.
- DOĞAN, Cihan, “Mirâc-nâme Harezmi Türkçesiyle mi Yazılmıştır?”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, c. 22, S. 1, 2018, ss. 63-64.
- EL-AĞA, Nebil Halid, *Enbiyâullah fî Filistin*, el-Müessesetü’l-Arabiyye li’l-Dirâsât ve’n-Neşr, Beyrut, 2001.
- EL-HAKÎM, Suad, *İbnü’l-Arabî Sözlüğü*, Ekrem Demirli (çev.), Kalcı Yayınları, İstanbul, 2005.
- EN-NECCAR, Abdulvehhab, *Kasasu’l-Enbiyâ*, Müessesetü’l-Halebi ve Şürekâhu li’n-Neşri ve’t-Tevzîh, Kahire, 1966.

- ERGİN, Muharrem, *Kadı Burhaneddin Divanı*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1980.
- ERKAN, Mustafa, “Sîretü’n-Nebî”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, c. 37, İstanbul, 2009, s. 269.
- FARHAD, Massumeh, BAĞCI, Serpil, *Falnama The Book of Omens*, Thames&Hudson, USA, 2009.
- FAYDA, Mustafa, “Siyer ve Megâzi”, *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, c. 37, İstanbul, 2009, s. 319.
- FERİDÜDDİN ATTAR, *Mantıku’t-Tayr*, Sedat Baran (çev.), Antik Şark Klasikleri Lacivert Yayıncılık, İstanbul, 2009.
- FİRDEVSÎ, *Şehname*, c. 1, Necati Lugal, Kenan Akyüz (çev.), Şark-İslâm Klâsikleri, Maarif Vekâleti.
- FUZÜLÎ, *Hadikatü’s-Süedâ Ermişlerin Bahçesi Kerbelâ Şehitleri*, M. Faruk Gürtunca (sad.), Huzur Yayınevi, İstanbul, 2013.
- FUZÜLÎ, *Hadikatü’s-Süedâ*, Mir Salih Hüseyini (thk.), İntişarâtı beyne’l milelî’l hüda, Tahran, 1373.
- FUZÜLÎ, *Hadikatü’s-Süedâ*, Şeyma Güngör (hızl.), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1987.
- FUZÜLÎ, *Saadete Ermişlerin Bahçesi*, İstanbul Maarif Matbaası, İstanbul, 1968.
- GRABAR, Oleg, *Mostly Miniatures An Introduction to Persian Painting*, Princeton University Press, Hong Kong, 2000.
- GRUBER, Christiane, “In Defense and Devotion Affective Practices in Early Modern Turco-Persian Manuscript Paintings”, *Affect, Emotion, and Subjectivity in Early Modern Muslim Empires* (ed. Kishwar Rizvi), Brill, 2018, ss. 104, 105.
- HILLENBRAND, Robert, “The Edinburgh Biruni Manuscript: A Mirror of Its Time”, *Journal of the Royal Asiatic Society*, 26/1-2, 2016, s. 196.
- HİNDÎ MAHMÛD, *Kıyas-ı Enbiyâ*, Ahmet Karataş (haz.), Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 2013.
- İBNÜ’L ARABÎ, *Fusûsu’l-Hikem*, Ekrem Demirli (çev.), Kabalıcı Yayıncılık, İstanbul, 2016.
- İMAM GAZÂLÎ, *İhyau Ulûmi’d-dîn*, c. 4, Ahmed Serdaroğlu (çev.), Be-dir Yayınevi, İstanbul, 1975.
- İMAM HÂFİZ İBN KESİR, *Peygamberler Tarihi*, Hasan Ali Saygın (çev.), Karınca&Polen Yayınları, İstanbul, 2017.
- İMÂM-I GAZALÎ, *Mükâşefetü’l-Kulüb*, Salih Uçan (çev.), Çelik Yayınevi, 1980.

- İNAL, Güner, *Türk Minyatür Sanatı (Başlangıcından Osmanlılara Kadar)*, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara, 1995.
- İncil (*Sevinç Getirici Haber*), Kutsal Söz Yayınları, 2010.
- KALIMI, Isaac, "The Story About The Murder Of The Prophet Zechariah In The Gospels and Its Relation To Chronicles", *Revue Biblique* (1946-), vol. 116, 2009, ss. 248, 253, 255, 260.
- KORKMAZ, Hatice, "Kitâb-ı Mukaddes'te ve Kur'ân-ı Kerim'de Yahya Peygamber", *Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2011, ss. 30, 31.
- KÖKSAL, M. Asım, *Peygamberler Tarihi*, c. 2, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2016.
- Kur'an Yolu Türkçe Meâl ve Tefsir*, Hayreddin Karaman vd. (haz.), c. I-III, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2017.
- Kutsal Kitap (Tevrat, Zebur, İncil)*, Yeni Yaşam Yayınları, Korea, 2016.
- MAHİR, Banu, *Osmanlı Minyatür Sanatı*, Kabcacı Yayınevi, İstanbul, 2005.
- MAZIOĞLU, Hasibe, *Fuzûlî Hâfız İki Şair Arasında Bir Karşılaştırma*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1956.
- MEVLÂNÂ, *Mesnevî-i Şerîf*, Süleyman Nahîfî (çev.), Timaş Yayınları, İstanbul, 2010.
- MILSTEIN, R., RÜHRDANZ, K., SCHMITZ, B., *Stories of the Prophets Illustrated Manuscripts of Qisas al-Anbiya*, Mazda Publishers, U.S.A., 1999.
- MILSTEIN, Rachel, *Miniature Painting in Ottoman Baghdad*, Mazda Publishers, U.S.A., 1990.
- MOLLA CÂMÎ, *Nefahatü'l-Üns*, Kâmil Candoğan, Sefer Malak (çev.), Bedir Yayınevi, İstanbul, 1971.
- MOXOM, Philip S., "The Boyhood of John the Baptist", *The Biblical World*, vol. 10, 1897, s. 459.
- MUHAMMED EFENDİ, *Altıparmak Peygamberler Tarihi*, Mevlüt Karaca (haz.), Hisar Yayınevi, İstanbul, 2011.
- Muhtasar İbn-i Kesîr Tefsiri*, Savaş Kocabaş (çev.), C. 1, Karınca&Polen Yayınları, İstanbul, 2015.
- Muhtasar İbn-i Kesîr Tefsiri*, Savaş Kocabaş, M. Beşir Eryarsoy (çev.), C. 4, Karınca&Polen Yayınları, İstanbul, 2015.
- NA'İMÎ, *Fezâ'il-i Kuds*, Yasin Coşun ve Menderes Velioglu (haz.), Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 2017.
- ÖGEL, Bahaeddin, *Türk Mitolojisi*, c. 1-2, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2014.
- PRYKE, John, "John The Baptist And The Qumran Community", *Revue de Qumrân*, vol. 4, 1964, ss. 483, 489.

- RENDİ, Günsel, "Topkapı Sarayı Müzesi'ndeki H. 1321 No'lu Silsilenâ-me'nin Minyatürleri", *Sanat Tarihi Yıllığı V*, İstanbul, 1973, ss. 443, 445, 451, 452.
- RIPPIN, A., "Yahyâ b. Zakariyyâ", *The Encyclopaedia of Islam*, vol. XI, Leiden Brill, 2002, s. 249.
- ROXBURGH, David J., "Concept of the Portrait in the Islamic Lands, c. 1300-1600", *Stories in the History of Art*, vol. 74, 2009, s. 124.
- SARIKÇIOĞLU, Ekrem, *Diğer İnciller (Apokrif İnciller)*, Fakülte Kitabevi, Isparta, 2009.
- Siyer-i Nebî*, c. 3, New York Public Library, Turc ms. 3.
- SOFUOĞLU, Mehmed, *Sahîh-i Buhârî ve Tercemesi*, c. 5, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2013.
- ŞAHİN, M. Süreyya, "Kıyas-ı Enbiyâ", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, c. 25, Ankara, 2002, s. 495.
- TABERÎ, *Tarih-i Taberî*, c. 2, M. Faruk Gürtunca (çev.), Sağlam Yayınları, İstanbul.
- TANINDI, Zeren, ÇAĞMAN, Filiz, *Topkapı Sarayı Müzesi İslâm Minyatürleri*, Tercüman Sanat ve Kültür Yayınları, İstanbul, 1979.
- TANINDI, Zeren, *Siyer-i Nebî İslâm Tasvir Sanatında Hz. Muhammed'in Hayatı*, Hürriyet Vakfı Yayınları, 1984.
- TOPALOĞLU, Bekir, "Kıyâmet", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, c. 25, Ankara, 2002, s. 517.
- TURAN, Hayrunnisa, "Fuzûlî'nin Hadîkatü's-Süedâsında Yer Alan Minyatürler", *Doktora Tezi*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 2015, ss. 1, 2.
- TURAN, Lokman, "Yenişehirli Avnî Bey Divanı'nın Tahlili (Tenkitli Metin) Encümen-i Şu'arâ ve Batı Tesirinde Gelişen Türk Edebiyatına Geçiş", *Doktora Tezi*, c. 1, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1998, s. 124.
- TÜMER, Günay, "el-Âsârü'l-Bâkiye", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, c. 3, İstanbul, 1991, s. 462.
- UÇAR, Melike, "Klasik Türk Şiirinde Peygamberler", *Yüksek Lisans Tezi*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006, s. 81.
- UZUN, Mustafa, "Fâlnâme", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, c. 12, İstanbul, 1995, s. 141.
- UZUN, Mustafa, "Mi'râciyye", *Diyanet İslâm Ansiklopedisi*, c. 30, İstanbul, 2005, ss. 135, 136, 139.
- UZUNDAĞ, M. Sait, "Hz. Zekeriyya ve Hz. Yahya (A.S.) İle İlgili Rivayetler", *Yüksek Lisans Tezi*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 2005, ss. 75-87.

- WEBB, Barry, *Zekeriya'nın Mesajı Egemenliğin Gelsin*, Şefika Dönmez (çev.), Haberci Yayın, 2016.
- YAMAN, Bahattin, "Ahvâl-i Kiyâmet Yazmaları Resimlerinde Kiyamet Sonrası Hayat", *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, c. 24, S. 2, 2007, ss. 217, 219-221.
- YAMAN, Bahattin, "Osmanlı Resim Sanatında Kiyamet Alametleri: Tercüme-i Cifru'l-Câmi ve Tasvirli Nüshaları", *Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2002, ss. 20, 21.
- YAZAR, İlyas, "Kâni Divânı (İnceleme-Metin)", *Doktora Tezi*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2006, s. 104.
- YİĞİT, İsmail, *Peygamberler Tarihi*, Kayıhan Yayınları, İstanbul, 2010.

RESİMLERİN KAYNAKÇASI

- Resim 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 20, 22, 25, 26, 32, 38, 43:** Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphane Arşivi
- Resim 8, 34, 44:** Süleymaniye Kütüphanesi Arşivi
- Resim 15, 29:** Ankara Etnografya Müzesi Arşivi
- Resim 16:** Konya Mevlânâ Müzesi Arşivi
- Resim 31:** Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi
- Resim 9:** <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b8410893r/f304>
- Resim 10:** <https://digitalcollections.nypl.org/items/499c2d00-e-dc7-0135-c40c-3f55fbdebc6b>
- Resim 11:** <https://digitalcollections.nypl.org/items/5e66b3e8-8e84-d471-e040-e00a180654d7>
- Resim 12:** http://openn.library.upenn.edu/Data/0032/X892_8_Q1_Q/data/web/9213_0276_web.jpg
- Resim 13:** <https://collections.dma.org/artwork/5344493>
- Resim 14:** https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/werkansicht?PPN=PPN615574084&PHYSID=PHYS_0395&DMDID=DMD-LOG_0020
- Resim 17, 18:** Turan, “Fuzûlî'nin Hadîkatü's-Süedâ'sında Yer Alan Minyatürler”, ss. 289, 329.
- Resim 19:** <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b84322481/f94.image>
- Resim 21, 39:** https://viewer.cbl.ie/viewer/object/T_414/201/LOG_0036/
- Resim 23:** <https://worchester.emuseum.com/objects/31520/the-prophet-zakariya-in-a-tree?ctx=45fab233-f3be-458c-b99c-aff74732f-85d&idx=0>
- Resim 24:** <https://collectie.wereldculture.nl/#/query/e68e3a88-9880-4644-98bc-42ca15380b1a>
- Resim 27:** Bayram, “Silsile-nâmeler ve İrlanda-Dublin, Chester Beatty Library’de Bulunan 1598 Tarihli Zübdetü’t-Tevarih”, s. 75.
- Resim 28:** <https://collections.lacma.org/node/251240>
- Resim 30:** http://digital.onb.ac.at/RepViewer/viewer.faces?doc=DT-L_7543999&order=1&view=SINGLE
- Resim 33:** <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b84150108/f29.image>
- Resim 35:** https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/werkansicht?PPN=PPN62002822X&PHYSID=PHYS_0113&DMDID=DMD-LOG_0019
- Resim 36:** <https://collections.dma.org/artwork/5341404>

Resim 37: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b8406161z/f330.image.r=arabe%201489>

Resim 40: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b8427195m/f35.image.r=Livre%20de%20l'ascension>

Resim 41: <https://digitalcollections.nypl.org/items/510d47da-61af-a3d9-e040-e00a18064a99>

Resim 42: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b84271768/f295.image.r=qesas%20al-anbiya>

Resim 45: https://digital.slub-dresden.de/en/workview/dl-f/102391/25/0/?tx_dlf%5Bpointer%5D=0&cHash=a56546a2c-40480342b1c805759c96335

Yukarıda belirtilen internet sitelerine en son 04.02.2020 tarihinde erişim gerçekleştirilmiştir.